

Wyrok z dnia 26 listopada 1997 r.

II UKN 348/97

1. Właściwy do wypłacenia jednorazowego odszkodowania z tytułu uszczerbku na zdrowiu wywołanego chorobą zawodową jest ten pracodawca, u którego choroba ta powstała wskutek narażenia na nią podczas pracy.

2. Od odpowiedzialności takiej pracodawca nie może się uchylić tylko dlatego, że stwierdzenie choroby zawodowej i wywołanego nią uszczerbku na zdrowiu nastąpiło w czasie pracy u innego pracodawcy, również połączonej z narażeniem na powstanie tej choroby, jeżeli data i miejsce zachorowania zostały wyraźnie określone w decyzji Państwowego Inspektora Sanitarnego.

3. Do roszczenia o jednorazowe odszkodowanie, przewidzianego w ustawie z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (jednolity tekst: Dz.U. z 1983 r. Nr 30, poz. 144 ze zm.) w zakresie przedawnienia ma zastosowanie art. 291 KP.

Przewodniczący SSN: Barbara Wagner, Sędziowie SN: Roman Kuczyński, Teresa Romer (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 26 listopada 1997 r. sprawy z powództwa Alicji P. przeciwko Wojewódzkiemu Szpitalowi Zespolonemu Nr 1 w R., Szpitalowi Wojewódzkiemu Nr 2 w R., Zespołowi Opieki Paliatywnej w R. o odszkodowanie, na skutek kasacji Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego Nr 1 od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie z dnia 13 marca 1997 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e

Sąd Rejonowy w Rzeszowie wyrokiem z dnia 19 grudnia 1996 r. zasądził kwotę 5 tysięcy 35 złotych na rzecz Anny P. solidarnie od Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego Nr 1 i Szpitala Wojewódzkiego Nr 2 w R., tytułem jednorazowego odszkodowania za długotrwały uszczerbek na zdrowiu spowodowany chorobą zawo-

dową. Sąd tym samym wyrokiem oddalił powództwo przeciwko Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego - Zakładowi Opieki Paliatywnej w R.

W uzasadnieniu wyroku Sąd ustalił, że powódka była zatrudniona na podstawie umowy o pracę od 1 października 1960 r. do 31 sierpnia 1974 r. jako pielęgniarka w Szpitalu Wojewódzkim w R. przy ul. S. Od momentu rozpoczęcia pracy do chwili obecnej jest narażona przy wykonywaniu pracy na czynniki wywołujące chorobę zawodową. Choroba ta ujawniła się u powódki w lutym 1969 r. Po rozwiązaniu umowy o pracę ze Szpitalem Wojewódzkim w R. powódka pracowała w kilku innych placówkach, a od 1994 r. do chwili obecnej pracuje w Stacji Pogotowia Ratunkowego w R.

Państwowy Terenowy Inspektor Sanitarny w R. decyzją z dnia 14 lutego 1996 r. stwierdził u powódki chorobę zawodową - żółtaczkę zakaźną, która wystąpiła w 1969 r. Równocześnie Państwowy Terenowy Inspektor Sanitarny uznał, że okres pracy w kontakcie z czynnikiem szkodliwym trwa do chwili obecnej. W związku z tym, że Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego odwołała się od tej decyzji, Państwowy Terenowy Inspektor Sanitarny uchylił decyzję w części dotyczącej pracy w Stacji Pogotowia Ratunkowego i uznał, że choroba powódki powstała w związku z narażeniem zawodowym podczas pracy w Szpitalu Wojewódzkim w R. W czasie tej pracy powódka zachorowała na chorobę zawodową. Od stycznia 1991 r. nastąpił podział tego Szpitala na dwa - Szpital Wojewódzki Nr 1 i Szpital Wojewódzki Nr 2. Uszczerbek na zdrowiu wywołany chorobą zawodową został ustalony na 25%.

Sąd powołał się na art. 32 ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (jednolity tekst: Dz.U. z 1983 r. Nr 30, poz. 144 ze zm.), zgodnie z którym między innymi do wypłacenia jednorazowego odszkodowania z tytułu choroby zawodowej właściwy jest zakład zatrudniający pracownika w czasie, kiedy stwierdzono trwałe lub długotrwałe uszczerbek na zdrowiu. Jednakże gdy w czasie pracy w tym zakładzie pracownik nie był narażony na powstanie lub nawrót choroby zawodowej odszkodowanie powinien wypłacić ostatni zakład pracy, w którym występowało narażenie na działanie czynnika szkodliwego. Sąd zwrócił uwagę, że spór w sprawie sprowadza się do tego, który z zatrudniających powódkę zakładów pracy powinien wypłacić odszkodowanie. Poza wątpliwością pozostaje - podkreślił Sąd - że powódka zachorowała na chorobę zawodową podczas pracy w Szpitalu Wojewódzkim w R., a długotrwałe uszczerbek na zdrowiu wywołany tą chorobą stwierdzono, podczas gdy była zatrudniona w Wojewódzkiej Stacji

Pogotowia Ratunkowego.

Sąd przyjął, że choroba zawodowa powódki pozostaje w bezpośrednim związku z zatrudnieniem w Szpitalu Wojewódzkim. Według Sądu to, że powódka obecnie pracuje w Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego jest bez znaczenia. Ponieważ od stycznia 1991 r. doszło do podziału Szpitala Wojewódzkiego na dwa szpitale, Sąd powołał się na art. 23¹ § 4 KP stanowiący o solidarnej odpowiedzialności zakładów pracy utworzonych w wyniku podziału za zobowiązania dzielonego zakładu pracy. Odpierając zarzut pozwanych, że roszczenie powódki uległo przedawnieniu, Sąd powołał się na art. 291 § 1 KP, zgodnie z którym roszczenia ze stosunku pracy ulegają przedawnieniu z upływem 3 lat od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne i podkreślił, że w przypadku powódki roszczenie stało się wymagalne z chwilą stwierdzenia choroby zawodowej i uszczerbku na zdrowiu chorobą tą wywołanego, a więc w dniu 14 marca 1996 r. Ze względu na to, że powódka nadal pracuje w narażeniu na czynniki szkodliwe dla zdrowia, nie ma też w jej przypadku zastosowania art. 49 ust. 3 ustawy wypadkowej. Sąd powołał się na uchwałę składu siedmiu sędziów SN z dnia 14 czerwca 1978 r., V PZP 3/78 (OSNCP 1979 z. 8-9 poz. 149).

Sąd Wojewódzki w Rzeszowie wyrokiem z dnia 13 marca 1997 r. oddalił apelację Wojewódzkiego Szpitala Nr 1 w R. od wyroku Sądu Rejonowego. W uzasadnieniu Sąd Wojewódzki podał, że stan faktyczny ustalony przez Sąd Rejonowy nie był przez strony kwestionowany. Strony nie wnosiły też o uzupełnienie postępowania. Sąd Wojewódzki podzielił stanowisko Sądu Rejonowego, że roszczenie powódki nie uległo przedawnieniu.

W kasacji Wojewódzki Szpital Zespolony Nr 1 zarzucił wyrokowi Sądu II instancji naruszenie prawa materialnego - art. 49 ust. 3 i art. 32 ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (jednolity tekst: Dz. U. z 1983 r. Nr 30, poz. 144 ze zm.) oraz art. 291 KP i art. 442 § 1 KC.

W uzasadnieniu wnoszący kasację wywodził, że skoro powódka zachorowała na chorobę zawodową - żółtaczkę zakaźną w 1969 r., a pracę u pozwanego zakończyła w 1974 r., to od tej daty należy liczyć bieg terminu przedawnienia. W ocenie wnoszącego kasację roszczenie powódki uległo przedawnieniu na podstawie art. 442 § 1 KC w związku z art. 49 ust. 3 ustawy wypadkowej z upływem 10-ciu lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wyrządzające szkodę, a więc od dnia 31 sierpnia 1974 r. - od kiedy ustało zatrudnienie powódki narażające ją na powstanie choroby zawodo-

wej.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje:

Poza sporem pozostaje, że powódka na podstawie przepisów ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, dochodziła jednorazowego odszkodowania, z tytułu uszczerbku na zdrowiu powstałego wskutek choroby zawodowej.

Do roszczeń tą ustawą przewidzianych, które są sprawami ze stosunku pracy (art. 476 § 1 pkt 3 KPC), ma zastosowanie w zakresie przedawnienia art. 291 § 1 KP. Zgodnie z tym przepisem roszczenia ze stosunku pracy ulegają przedawnieniu z upływem 3 lat od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne. Dlatego też całkowicie bezpodstawnie kasacja zarzuca Sądowi II instancji naruszenie art. 442 § 1 KC. Przepis ten nie miał w ogóle w sprawie zastosowania. Przepis ten mógłby być brany pod uwagę wówczas, gdyby, niezależnie od jednorazowego odszkodowania przewidzianego ustawą z 12 czerwca 1975 r., powódka dochodziła świadczeń dodatkowych w oparciu o przepisy Kodeksu cywilnego (art. 415 i nast. KC).

Chybiony jest również zarzut naruszenia art. 291 § 1 KP. Roszczenie powódki stało się wymagalne od dnia 13 lipca 1996 r. W tej dacie bowiem Obwodowa Komisja do Spraw Inwalidztwa i Zatrudnienia orzekła istnienie 25% długotrwałego uszczerbku na zdrowiu wywołanego chorobą zawodową.

Wielokrotnie w orzeczeniach swoich Sąd Najwyższy podkreślał, że roszczenie o jednorazowe odszkodowanie z powodu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu wywołanego wypadkiem przy pracy czy chorobą zawodową staje się wymagalne z chwilą stwierdzenia następstw tych zdarzeń w postaci uszczerbku na zdrowiu, co nie zawsze pokrywa się z ich datą.

Decyzja Państwowego Inspektora Sanitarnego o stwierdzeniu u powódki choroby zawodowej wydana została 14 lutego 1996 r. Nawet ta decyzja nie stanowiła samoistnej podstawy dochodzenia roszczeń z ustawy wypadkowej.

Samo stwierdzenie choroby zawodowej nie uzasadnia prawa do jednorazowego odszkodowania w rozumieniu art. 9 ustawy wypadkowej. Koniecznym warunkiem do wystąpienia z roszczeniem o przyznanie jednorazowego odszkodowania jest stwierdzenie uszczerbku na zdrowiu, orzeczone przez komisję lekarską do spraw inwalidztwa i zatrudnienia (od 1 września 1997 r. - lekarza orzecznika ZUS).

Uszczerbek taki został w przypadku powódki stwierdzony 13 lipca 1997 r.

Fakt, iż powstanie choroby zawodowej nastąpiło wskutek narażenia na czynniki szkodliwe występujące w Wojewódzkim Szpitalu w R. został stwierdzony prawomocną decyzją Państwowego Terenowego Inspektora Sanitarnego z dnia 14 marca 1997 r. Uznał on, że w czasie pracy w tym Szpitalu powódka zachorowała na żółtaczkę zakaźną. Wobec pozostającej poza sporem daty stwierdzenia uszczerbku na zdrowiu u powódki bezpodstawny jest zarzut kasacji o naruszeniu art. 291 KP.

Nie można też zgodzić się z tym, że Sąd Wojewódzki naruszył przepis art. 49 § 3 ustawy wypadkowej. Sąd Wojewódzki nie zajmował się szerzej tą kwestią z czego wnioskować należy, iż podzielił wywody dotyczące tego przepisu zawarte w uzasadnieniu Sądu Rejonowego. Omawiany przepis, będący przepisem przejściowym ma zastosowanie do sytuacji, w których uszczerbek na zdrowiu spowodowany chorobą zawodową został stwierdzony po wejściu w życie ustawy z 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, wymienianej poprzednio, a zatrudnienie narażające na tę chorobę ustało przed wejściem w życie ustawy.

Poza sporem pozostaje, że powódka nadal wykonuje pracę, w której jest narażona na tę samą chorobę zawodową - żółtaczkę zakaźną. Powództwo przeciwko Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego zostało prawomocnie oddalone. Sąd kierował się tym, że Państwowy Terenowy Inspektor Sanitarny uznał, iż mimo trwającego nadal zatrudnienia w narażeniu na chorobę zawodową, uszczerbek na zdrowiu wywołała żółtaczką zakaźną przebyta w czasie zatrudnienia w pozwanym Szpitalu.

Zgodnie z powołaną przez Sąd I instancji uchwałą składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 1978 r. V PZP 3/78 (OSNCP z 1979 r. z. 8-9, poz. 149), za dzień ustania zatrudnienia, w rozumieniu art. 49 § 3 ustawy wypadkowej, należy uważać dzień, w którym pracownik faktycznie zaprzestał wykonywania pracy narażającej go na powstanie choroby zawodowej, a nie dzień formalnego ustania stosunku pracy.

Trudno uznać w okolicznościach sprawy, że Sądy dopuściły się błędnej wykładni tego przepisu, czy też naruszyły ten przepis poprzez nie zastosowanie go do roszczeń powódki.

Kierując się powyższymi względami, Sąd Najwyższy na mocy art. 393¹² KPC orzekł jak w sentencji.

=====